

Σε δημοσίευμα του Γ. Χ. Χιονίδη , «**Οι εις τα Μητρώα των Αγωνιστών του 1821 αναγραφόμενοι Μακεδόνες**», στο περιοδικό ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΑ 12, σελ. 61 διαβάζουμε:

<«**Λασπ[ι]άς Νικόλαος** (σελ.8, αριθμ. 69). Μακεδονία. Ένας των προκρίτων της Μακεδονίας. Μέλος της Φιλικής Εταιρείας. Διατελών πλησίον των κατά του Αλή Πασσά πασσάδων, ειδοποιεί τους Έλληνας δια τα κινήματα [κινήσεις] των οθωμανών, [κατά] μίαν δε τοιαύτην [ειδοποίησιν] φωραθείς (sic) εφυλακίσθη· όθεν διέφυγεν, εγκαταλείψας την περιουσίαν του, και υπηρέτησε τον αγώνα καθ' όλον το διάστημα. Δευτέρα (τάξη).

Στο βιβλίο του Φ. Ζυγούρη **Ιστορικά σημειώματα περί Σιατίστης και λαογραφικά αυτής** σελ.339 διαβάζουμε:

Ο Νικόλαος Λασπάς, γέννημα και θρέμμα της Σιάτιστας, εκπαιδεύθηκε στα σχολεία της πατρίδος του. Η οικία του βρίσκεται στη Γεράνεια, ...αλλ' ο ίδιος <ο> Λασπάς κατείχεν ολόκληρο το τετράγωνο των κτιρίων που βρίσκονται ανάμεσα των δυο δρόμων Παπαπαύλου και Καπετανοπούλου...Ο Λασπάς ήταν ευφύεστατος και είχε και μόρφωση όχι τυχαίαν. Αναδείχτηκε δε διάθερμο (ένθερμο) μέλος της Φιλικής Εταιρείας και άσπονδος εχθρός του Αλή πασιά **Οποίον ήταν το τέλος του ανδρός αυτού μας είναι άγνωστο, διότι μας λείπουν οι πηγές.**

Με τα μέσα που προσφέρει η εποχή μας - τη σύγχρονη τεχνολογία, την ψηφιοποίηση των αρχείων και τις ηλεκτρονικές βιβλιοθήκες- εντοπίσαμε κάποιες πηγές που αναφέρονται στην τύχη της οικογένειας του αγωνιστή Νικολάου Λασπά, τις οποίες και παραθέτουμε σε μεταγραφή στη συνέχεια.

Πρόκειται για πέντε επιστολές, τις οποίες έστειλε ο Νικόλαος Δ. Λασπάς, (ανιψιός του Σιατιστινού αγωνιστή του 1821 Νικολάου Λασπά) το 1845 από τη Λαμία προς τον τότε πρωθυπουργό της Ελλάδος Ιωάννη Κωλέττη, τις οποίες εντοπίσαμε στο ΚΕΙΝΕ (Κέντρο Ερεύνης της Ιστορίας του Νεωτέρου Ελληνισμού) - αρχείο Κωλέττη, καθώς και για κάποια δημοσιεύματα στις εφημερίδες στα μέσα του 19^{ου} αιώνα.

Ο Δημήτριος Ν. Λασπάς, δημόσιος υπάλληλος στο νεοσύστατο τότε ελληνικό κράτος, επί πρωθυπουργίας Ιωάννη Κωλέττη και υπουργού Δικαιοσύνης Ζ. Βάλβη παύθηκε από την υπηρεσία του.

Φαίνεται ότι αυτό έγινε επειδή θεωρήθηκε από τον Υπουργό Δικαιοσύνης Βάλβη ότι δεν ικανοποιεί τις προϋποθέσεις του Β΄ Ψηφίσματος της «εν Αθήναις της Τρίτης Σεπτεμβρίου Εθνικής των Ελλήνων Συνελεύσεως» για το διορισμό στο Δημόσιο των «ετεροχθόνων» Ελλήνων.¹

¹ Έτσι στους αυτόχθονες συμπεριλαμβάνονταν, εκτός από τους κατοίκους των περιοχών που είχαν αποτελέσει το ελληνικό βασίλειο το 1832, όλοι όσοι είχαν λάβει μέρος σε επαναστατικές ενέργειες σε οποιοδήποτε μέρος της οθωμανικής αυτοκρατορίας και είχαν

Για την άρση της αδικίας – ο ίδιος θεωρούσε και δηλώνει ότι και απεδείκνυε ότι είχε τις προϋποθέσεις /κριτήρια του Ψηφίσματος- ζητούσε τη βοήθεια του Πρωθυπουργού Κωλέττη – ενός από τους πρωταγωνιστές της διατύπωσης του Β΄ Ψηφίσματος, στέλνοντας τις επιστολές αυτές.

Η πρώτη από τις επιστολές που εντοπίσαμε του Νικόλαου Δ. Λασπά (ανιψιού του αγωνιστή Νικολάου Λασπά) προς τον Ιωάννη Κωλέττη έχει ως εξής:

Εκλαμπρότατε!

Η θέσις του ενταύθα αντεισαγγελέα χηρεύει. Την εξήτησα δι' αναφοράς μου, αλλ' ο Κ. Βάλβης φαίνεται, ότι δεν το έχει εις τον νουν του δια να με διορίση.

Αν εγκρίνετε, τολμώ να παρακαλέσω να διατάξετε <λέξη δυσανάγνωστη> διατελέση ο διορισμός μου

Εις τας ημέρας Σας ελπίζω να είδω καλόν

Εν Λαμία τη 6η Απριλίου 1845

Υποσημειούμαι

ευσεβάστως

Ο υμέτερος δούλος

Ν.Δ.Λασπάς

Η δεύτερη επιστολή γράφει τα εξής:

Εκλαμπρότατε!

Ο Κ.Βάλβης μοι έπαυσεν επί λόγω ότι δεν έχω τα προσόντα κατά το Β. ψήφισμα. Αλλ' ως απέδειξα τετραγωνικώς, έχω τα προσόντα καθ' όλην την έκτασιν. Έαν δεν τα είχον, ήθελα παραιτηθεί προ καιρού.

Παρακαλώ όθεν να διατάξετε να διορθωθεί το λάθος, διότι καταστρέφεται αδικώς μία οικογένεια, την οποία οφείλει η πατρίς να περιθάλη. Ένθερμος υπερασπιστής των υιών των αγωνιστών ως εις την Συνέλευσιν και εις την Βουλήν βεβαίως δεν θα καταδεχθείτε να αδικηθώ εις τας ημέρας Σας. Γνωρίζετε ότι οι Ρουμελιώτες δεν έχομεν άλλον προστάτην.

Υποσημειούμαι με σέβας βαθύτατον

Εν Λαμία τη 14^η Ιουνίου 1845

ο δούλος Σας

Ν.Δ.Λασπάς

εγκατασταθεί μόνιμα στην Ελλάδα ως το 1827. Επίσης αν και αποκλείονταν από τις δημόσιες όσοι δεν συμπεριλαμβάνονταν στις παραπάνω κατηγορίες, εξαιρούνταν εκείνοι που υπηρέτησαν στο στρατό, στο ναυτικό, στην προξενική υπηρεσία και στην εκπαίδευση. Τέλος από εκείνους που είχαν εγκατασταθεί στην Ελλάδα μετά το 1827 μπορούσαν να διορισθούν σε δημόσια υπηρεσία μετά από δύο χρόνια όσοι είχαν εγκατασταθεί ανάμεσα στα 1827-1833, μετά τρία χρόνια όσοι είχαν εγκατασταθεί ανάμεσα στα 1833-1837 και μετά τέσσερα χρόνια όσοι είχαν εγκατασταθεί ανάμεσα στα 1837-1843. (ΙΕΕ τόμος ΙΓ σελ 111).

Περισσότερο διαφωτιστική σχετικά με την οικογένεια Λασπά είναι η τρίτη από τις επιστολές που εντοπίσαμε, που γράφει τα εξής:

Εκλαμπρότατε

"Ακόμη δεν ηδυνήθην να ίδω διορθωμένον το περί της παύσεως μου κατά το Β^{ον} ψήφισμα <λέξη δυσανάγνωστη> Βεβαιωθείτε ότι η παύσις μου έκανε βαθυτάτην εντύπωσιν εις όλους εν γένει. Ο Λασπάς δια όνομα θεού δεν έχει τα προσόντα; Από πότε; Πρωθυπουργεύοντος του Ιωάννου Κωλέττου ο πατήρ μου δεν ήτον απ' αρχής εις την Ελλάδα; Δεν τον διορίσατε εις διαφόρους θέσεις κατά την επανάστασιν; Δεν τον είχατε μαζί σας εις Σάμον; Είναι ψέματα αυτά; Ο θεός μου δεν έκανε τόσας θυσίας εις το έθνος; Αλλά τι εκέρδισα; Είχον αποκτήσει μίαν θέσιν υπηρετών 14 χρόνους και αυτήν μου την αφαιρούν εις τας ημέρας του Ιωάννου Κωλέττου.

Υποσημειούμενος ευσεβώς

Λαμία τη 24 Ιουνίου 1845

Ο δούλος Σας

Ν.Δ.Λασπάς

Η τέταρτη επιστολή του αρχείου στάλθηκε την 2^α Ιουλίου και έχει ως εξής:

Εκλαμπρότατε!

Έλαβον την από 23 λήξαντος μηνός σεβαστήν μοι επιστολήν σας. Σας είμαι ευγνώμων δια την οποίαν ελάβατε φροντίδα περί της διορθώσεως τού εις εμέ γινομένου εν μέρους του Κ. Βάλβη αδικήματος.

Σας παρακαλώ δε θερμώς να διατάξετε να διορθωθή το πράγμα ταχέως, διότι η αναβολή από ημέραν εις ημέραν επιφέρει στέρησιν του μισθού από τον οποίον βεβαίως περιμένω να ζήσω ευρισκόμενος ήδη εις κατάστασιν πενίας.

Εν Λαμία τη 2^α Ιουλίου 1845

Υποσημειούμενος με όλον το σέβας

Ο δούλος Σας

Ν.Δ.Λασπάς

Φαίνεται πως μέχρι το Νοέμβριο του ίδιου έτους ο Λασπάς δεν διορίζεται στη θέση που θέλει και γι' αυτό επανέρχεται με άλλη επιστολή που είναι η παρακάτω:

Εκλαμπρότατε!

Και πάλιν τολμώ να σας υπενθυμίσω την παράκλησίν μου. Αν ο κ.Βάλβης φέρει δυσκολίας, τότε νομίζω ότι δύνασθε να με διορίσητε εις καμμίαν άλλην υπηρεσίαν των οποίων διευθύνετε υπουργείων, ως εις καμμίαν προξενικήν ως υποπρόξενο ή γραμματέα Γεν. Προξενείου. Ως εκ της πολυχρονίου τριβής μου εις τα δικαστικά θέλω έσθαι ωφέλιμος εις τοιαύτην υπηρεσίαν. Παρακαλώ όμως να ευαρεστηθείτε να δώσετε εν τέλος εις την

*παράκλησίν μου μίαν ώραν προτύτερα, δηλαδή πριν γίνω θύμα της δυστυχίας.
Ελπίζω εις τα πατριωτικά αισθήματά σας.*

Εν Λαμία τη 15^η 9βριου1845

*Υποσημειούμενος με όλον το σέβας
Ο δούλος Σας
Ν.Δ.Λασπάς*

Δεν γνωρίζουμε ακριβώς την έκβαση της υπόθεσης το Νικόλαου Δ. Λασπά. Από τις εφημερίδες της εποχής (ενδεικτικά αναφέρουμε εφημερίδα **ΑΙΩΝ**, φύλλα Νοεμβρίου 1852) διαπιστώνουμε πως ο Νικόλαος Δ. Λασπάς, αργότερα για κάποιο διάστημα είχε τη θέση του συμβολαιογράφου της ειρηνοδίκη Αταλάντης, δεν εξακριβώσαμε όμως πότε ακριβώς την απέκτησε και πόσο τη διατήρησε.

Σχετικά με την τύχη της συζύγου του αγωνιστή Λασπά σε κάποια συμπεράσματα μπορούμε να οδηγηθούμε από το παρακάτω δημοσίευμα της εφημερίδας ΑΙΩΝ, φύλλο 16^{ης} Φεβρουαρίου 1849.

«Εις το 70^ο έτος της ηλικίας της, και εντός ενός τετραπήχου υπογείου και κάθυγρου δωματίου της εν Λαμία οικίας του Κ.Ν.Ζιάκα, απεβίωσεν εις άκραν ένδειαν και ταλαιπωρίαν την 26 Ιανουαρίου ε.ε. η σύζυγος του μακαρίτου Λασπά, εταιριστού και γνωστού εις το έθνος δια τας προς αυτόν εκδουλεύσεις και θυσίας του, ταφείσα δυστυχής. Ιδού πως ανταμείβονται και περιθάλπονται παρά της Κυβερνήσεως αι οικογένειαι των αγωνιστών!!»

Καλλιόπη Μπόντα-Ντουμανάκη

20/3/2015

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

= 720 =

ΨΗΦΙΣΜΑΤΑ

τῆς ἐν Ἀθήναις τῆς 3 Σεπτεμβρίου Ἐθνικῆς τῶν Ἑλλήνων
Συνελεύσεως.

Ψήφισμα Α΄.

Ἡ τῆς 3. Σεπτεμβρίου ἐν Ἀθήναις Ἐθνικὴ τῶν Ἑλλήνων
Συνέλευσις.

Ἐκπληροῦσα καθήκον δικαιοσύνης πρὸς ὅλους τοὺς Ἕλληνας
πολιτικούς τε καὶ στρατιωτικούς τοὺς ἐν τῇ Πρωτεύουσῃ καὶ
κατὰ τὰς Ἐπαρχίας συντελέσαντας εἰς εὐδωσίαν τῆς ἀπομνη-
μονεύτου καὶ ἔθνοσωτηρίου μεταβολῆς τῆς 3 Σεπτεμβρίου, καὶ
θέλουσα νὰ συνεχίσῃ τὴν ἀπ' ἀρχῆς τοῦ ἱεροῦ ἀγώνος μέχρι
σήμερον σειρὰν τῶν πατριωτικῶν πράξεων διὰ τῆς προεούσης εἰς
αὐτὰς μνήμης καὶ ἀμοιβῆς, ἀφοῦ προηγουμένως, κλίναςα γόνυ,
θύσῃ πρὸς τὸν ὕψιστον θεοῖαν καθυτάτης εὐγνωμοσύνης καὶ αἰνέ-
σεως διὰ τὰς ἀπείρους καὶ αἰώνιους πρὸς τὸν πιστὸν αὐτὸν
λαὸν χάριτας,

Ψηφίζει.

Α΄. Περιφανὴς ἔπαινος καὶ εὐγνωμοσύνη ἀπονέμεται, καὶ ἀνε-
ξάλειπτος μένει πρὸς ὅλους τοὺς Ἕλληνας πολιτικούς τε καὶ
στρατιωτικούς τοὺς ἐν τῇ Πρωτεύουσῃ καὶ κατὰ τὰς Ἐπαρχίας
συντελέσαντας εἰς προπαρασκευὴν, ἐκτέλεσιν καὶ εὐδωσίαν τῆς
ἔθνοσωτηρίου μεταβολῆς τῆς 3 Σεπτεμβρίου.

Β΄. ὡς ἰδιαιτέρον δείγμα τῆς Ἐθνικῆς εὐγνωμοσύνης εἰς τὴν
φρουρὰν τῆς Πρωτεύουσας διὰ τὴν ἀπὸ 3 Σεπτεμβρίου μέχρι
τοῦδε πατριωτικὴν καὶ ἀνεπίληπτον διαγωγὴν τῆς ὑπὲρ τῆς
διατηρήσεως τῆς κοινῆς ἡσυχίας καὶ εὐταξίας, καὶ ὡς ἀπόδειξιν
τῆς πληρεστάτης πεποιθήσεως, ἣν ἔχει ἡ Συνέλευσις, ὅτι καὶ
ὡς φρουρὰ αὐτῆς, ἡ φρουρὰ τῆς Πρωτεύουσας θέλει διατηρήσει
μέχρι τέλους τῶν ἐργασιῶν τῆς ἀπαρασαλεύτως τὴν αὐτὴν ἀξίει-
παινον διαγωγὴν, ἐξασφαλίζει διὰ βίου ὡς Ἐθνικὴν ἀμοιβὴν εἰς
τοὺς ἀνωτέρους καὶ κατωτέρους ἀξιωματικούς αὐτῆς, τὸν ἐν
ἐνεργείᾳ μισθὸν τοῦ βαθμοῦ των, ἐκτὸς τῶν περιπτώσεων τῆς αὐ-
θορμητοῦ αὐτῶν παραιτήσεως, ἢ τῆς διὰ δικαστικῆς ἀποφάσεως
καθαιρέσεως.

Ψήφισμα Β΄.

Ἡ τῆς 3. Σεπτεμβρίου ἐν Ἀθήναις Ἐθνικὴ τῶν Ἑλλήνων
Συνέλευσις.

Ἡ Κυβέρνησις οφείλει ἀμέσως μετὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ Συν-
τάγματος νὰ σχηματίσῃ τὸ προσωπικὸν τῆς δημοσίας ὑπηρεσίας
διορίζουσα ἐκ τῶν ὑπαγομένων εἰς τὰς ἐξῆς κατηγορίας.

= 721 =

α) τοὺς αὐτόχθονας κατοίκους τῆς Ἑλληνικῆς Ἑπικρατείας
καὶ τοὺς μέχρι τέλους τοῦ 1827 ἀγωνισθέντας ἐν αὐτῇ, ἢ ἐλθόν-
τας καὶ διαμεινάντας μέχρι τοῦ αὐτοῦ ἔτους πρὸς δὲ καὶ τοὺς
λαβόντας στρατιωτικὸς καὶ ἀποδεδειγμένως μέρος καὶ εἰς τὰς
μετὰ ταῦτα, ἤτοι μέχρι τοῦ 1829 κατὰ ξηρὰν καὶ θάλασσαν
γενομένας κατὰ τῶν ἐγθρῶν μάχας.

β) τοὺς μεταναστεύσαντας κατοίκους καὶ τοὺς ἀγωνιστὰς τῶν
μερῶν τῆς Στερεᾶς καὶ τῶν νήσων, τῶν λαβόντωντὰ ὄπλα εἰς τὸν
ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνα, ἐλθόντας μέχρι τοῦ 1837, καὶ ἐγκα-
τασταθέντας οἰκογενειακῶς εἰς ἓνα τῶν δήμων τοῦ Βασιλείου καὶ
τὰ τέκνα ὄλων τῶν εἰς τὰς ἀνωτέρω κατηγορίας ὑπαγομένων.

γ) τοὺς μὴ ἐμπεριλαμβανομένους εἰς τοὺς ἀνωτέρω δύο πα-
ραγράφους ἡ Κυβέρνησις οφείλει νὰ μὴ διατηρήσῃ, οὐδὲ νὰ διορίσῃ
εἰς τὰς θέσεις τῆς δημοσίας ὑπηρεσίας, εἰμὴ τοὺς μὲν ἐλθόντας
καὶ ἐγκατασταθέντας εἰς τὴν Ἑλλάδα μετὰ τὸ τέλος τοῦ 1827
μέχρι τέλους τοῦ 1832 μετὰ δύο ἔτη ἀπὸ τῆς δημοσίευσως τοῦ
Συντάγματος τοὺς δὲ μετὰ τὸ τέλος τοῦ 1832 μέχρι
τέλους τοῦ 1837 μετὰ τρία ἔτη, καὶ τοὺς μετὰ τὸ τέλος τοῦ 1837 μέχρι
τέλους τοῦ 1843 μετὰ τέσσαρα ἔτη.

Δὲν ὑπάγονται εἰς τὰς ἀνωτέρω κατηγορίας γενικῶς ὁ στρατὸς
τῆς ξηρᾶς καὶ θαλάσσης, οἱ ἐκτὸς τοῦ Κράτους διοριζόμενοι εἰς
διερμηνευτικὰς καὶ προξενικὰς θέσεις, τὰς ὁποίας ὁ τοῦ ἀγῶνος
Ἕλλητιν δὲν δύναται ν' ἀναπληρώσῃ, καὶ οἱ Καθηγηταὶ καὶ διδά-
σκαλοι τῶν ἐκπαιδευτικῶν καταστημάτων καὶ τῶν ὠραίων τεχ-
νῶν ὡς πρὸς τὰς εἰδικὰς θέσεις των.

Β΄. Τὸ παρὸν ψήφισμα ἰσχύει ὡς ἐὰν ἦτο καταχωρημένον αὐ-
τολεγεῖ εἰς τὸ Σύνταγμα, καὶ ἡ παράθεσις αὐτοῦ ἐκ μέρους τοῦ
Ἰπουργείου θεωρεῖται ὡς παράθεσις τῶν ὄρων τοῦ Συντάγματος.

Ψήφισμα Γ΄.

Ἡ τῆς 3. Σεπτεμβρίου ἐν Ἀθήναις Ἐθνικὴ τῶν Ἑλλήνων
Συνέλευσις.

Ἐγούσα ὑπ' ὄψιν τὸ ἄρθρον 44 τοῦ Συντάγματος, ἐν ᾧ
γίνεται λόγος περὶ Ἀντιβασιλείας,

Ψηφίζει.

Ἡ Βασιλισσα Ἀμαλία, μένουσα εἰς τὴν χερσίαν τῆς, καλεῖται
αὐτοδικαίως εἰς τὴν Ἀντιβασιλείαν ἐν περιπτώσει ἀνηλικιότη-
τος, ἢ ἀπουσίας τοῦ κατὰ τὸ 40 ἄρθρ. τοῦ Συντάγματος διαδόχου
τοῦ θρόνου.

Πρακτικά της εν Αθήναις της τρίτης Σεπτεμβρίου Εθνικής των Ελλήνων Συνελεύσεως : εκδοθέντα δημοσίᾳ δαπάνῃ. Εν Αθήναις : Εκ του Βασιλικῆς Τυπογραφείου, 1844, σελ.720-721. (Ευχαριστοῦμε τη Μανούσσεια Βιβλιοθήκη για την παραχώρηση).